

Volgens Linker Wang-abonnee René Holvast betekent religieus geïnspireerd zijn tot maatschappelijke betrokkenheid, niet het wegpoetsen van godsdienstige eigenheid.

Een orthodox-protestantse stem

Sinds een paar jaar lees ik met interesse De Linker Wang, waarin wordt beschreven hoe religieuze inspiratie kan aanzetten tot politieke en sociale actie. Het is inspirerend religieuze vooroordelen te ontstijgen en van elkaar te leren hoe religie visie kan geven voor werken aan duurzaamheid, vrede en compassie.

Toch roept het magazine ook vragen op. Mijn indruk is dat de bijdragen vaak afkomstig zijn van wat we voor het gemak maar de 'vrijzinnige' segmenten noemen van de voorbijkomende religies. De stem van bijvoorbeeld de orthodoxe Islam, of orthodox Rooms Katholicisme of Protestantisme horen we niet of minder. Misschien is De Linker Wang lezer daar aan gewend. Toch is het opvallend, want nogal wat van het besproken gedachtegoed slaat ook in orthodoxe milieus aan. Ook daar houdt men zich bezig met vragen over duurzaamheid en sociale gerechtigheid. Waarom mist De Linker Wang dergelijke stemmen?

'Je kunt geen religieuze inspiratie ontlenen aan het ontwijken van je eigen identiteit'

Misschien ligt het aan het gehanteerde mechanisme van de verbinding tussen religie en politiek. Laat ik mezelf als voorbeeld nemen. Als orthodox Protestant zie ik Jezus Christus als uniek. Ik geloof dat hij de waarheid is. Ik link dat niet aan een bepaald kerkelijk instituut, een cultuur, een stroming en al helemaal niet aan de kwaliteit van mijn eigen denkwerk. Het is mijn geloofsvooronderstelling. Als ik een Moslim tegenkom die vindt dat de belijdenis van Allah en zijn profeet Mohammed uniek is, dan snap ik dat. Dat respecteer ik. Die ander doet hetzelfde als ik. Ik snap het ook als bijvoorbeeld een atheïst zich 'bekeert' tot geloof in Jezus Christus. Dat kan mij goed doen. Ik 'gun' de ander mijn geloof in Christus. Er moet natuurlijk helemaal niets, maar het is een logisch uitvloeisel van je visie op wat religieuze waarheid is. Religie scheidt in deze zin. Dat heeft ze al eeuwen gedaan en dat zal ze blijven doen. Daar hoeft geen bekrompenheid of verblinding in te zitten. Religieus gescheiden of niet, in de samenleving treden weer andere mechanismen in werking. Als orthodox Protestant heb ik daar – zonder gêne - mijn Bijbelse basis voor. Ik ben een 'burger van het Koninkrijk der hemelen', ofwel: mijn leven heeft een geloofsdimensie. Maar

Christus leert ook dat ik de overheid belasting moeten betalen, ofwel: ik ben ook een burger van het Koninkrijk der Nederlanden. Ik heb ook een sociale en politieke verantwoordelijkheid. Ik heb die verantwoordelijkheid samen met Agnosten, Moslims, Boeddhisten, 'ietsisten', noem maar op. We staan er samen voor.

Hoe ga ik met mijn maatschappelijke verantwoordelijkheid aan de slag? Daarin laat mijn geloof mij nogal vrij. Orthodoxe gelovigen komen dan ook onderling niet automatisch op dezelfde politieke stellingnames uit. Bijvoorbeeld, eens werden de Protestants orthodoxe partijen 'Klein Rechts' genoemd en onder André Rouvoet leek het er even op dat men GroenLinks links zou inhalen. Eeuwen van Christendom en Islam hebben een veelheid aan sociale en politieke modellen opgeleverd. Het onderwijs van Christus in de Bijbel pretendeert dan ook niet een politiek programma te zijn. Wel ontleen ik aan die Bijbel inspiratie. Het kan

mij aanzetten tot daden, maar wát die daden precies moeten zijn? Mijn geloof werpt me terug op mijn eigen verantwoordelijkheid na te denken. In mijn geval voel ik me bij De Linker Wang thuis, omdat ik een aantal politieke vooronderstellingen deel.

Religieus geïnspireerd zijn tot maatschappelijke betrokkenheid, betekent niet het wegpoetsen van godsdienstige eigenheid. Het zoeken naar een soort 'grootste gemene deler', waarbij je alleen noemt wat met andere religies zou verbinden, werkt voor een gelovige soms vervreemdend. Voor je religieuze gevoel gaat het dan snel nergens meer over en je haakt af. Je kunt geen religieuze inspiratie ontlenen aan het ontwijken van je eigen identiteit. Men mag best weten hoe ik denk. Ik wil ook weten hoe die ander denkt. Ik respecteer het, ook al geloof ik het zelf niet. Verdraagzaamheid impliceert niet het ontbreken van eigenheid. Verdraagzaamheid betekent dat die ander in de – eventueel orthodoxe – eigenheid zichzelf kan zijn. Gebeurt dat laatste niet, dan valt er niets te verdragen. Laten we maatschappelijk van harte samenwerken, elk vanuit zijn eigen religieuze inspiratie. We staan er immers samen voor.

René Holvast

Theo Brand reageert.

Hij vindt dat verschillen er mogen zijn en dat het gaat om 'kiezen voor wat kwetsbaar is'.

Inclusie met ruimte voor verschil

Beste René, hartelijk dank voor je ingezonden artikel. Ik wil het graag plaatsen aangevuld met deze reactie. Ik ben hoofdredacteur maar schrijf mijn reactie ook op persoonlijke titel; het gaat immers over geloof en politiek. Laat ik er niet omheen draaien: ik ervaar Jezus Christus als uniek. In dat opzicht kunnen we elkaar de hand schudden. Tegelijk zie ik de christelijke boodschap niet als een exclusieve waarheid. Sterker nog: ik raak er steeds meer van overtuigd dat we Jezus en de God van de Bijbel daarmee geen recht doen. Het gaat uiteindelijk om 'kiezen voor wat kwetsbaar is'.

Ik ben actief in een kerk en geïnspireerd door de Bijbel, gun alle mensen een goed en zinvol leven en ben begaan met de aarde en wie haar bewonen. Dat wil niet zeggen dat andere geloofstradities of inspiratiebronnen onwaar of minder waar zijn. Wijsheid en waarheid laten zich niet afbakenen en kun je leren kennen vanuit openheid en grenservarin-

Met deze persoonlijke korte 'belijdenis' wil ik vooral duidelijk maken dat Jezus mensen kan inspireren om juist wél op zoek te gaan naar een 'grootste gemene deler' en naar datgene wat mensen en religies verbindt in plaats van verdeelt. Dat betekent niet dat de eigenheid en uniciteit van een geloofstraditie er niet toe doet; wel dat mensen hun eigen geloofstraditie inclusiever kunnen leren verstaan.

De Linker Wang is verbonden met GroenLinks. Deze politieke partij staat open voor verschillende levensovertuigingen, en ook voor de eigenheid ervan. Wie als christen, moslim, jood, hindoe of boeddhist binnen een seculiere partij als GroenLinks actief wil zijn kiest – zo vermoed ik - wat vaker voor een meer inclusieve benadering van wat geloven is. Maar ook met meer vastomlijnde geloofsopvattingen komen mensen tot groene, linkse en progressieve politieke inzichten en standpunten. Het vrijzinnige GroenLinks staat voor een rechtsstaat met ruimte voor verschil en daarmee ook voor orthodoxie.

'Iedereen kan meedoen in de groene en sociale beweging voor verandering'

gen. Zowel het oude als nieuwe testament laat daarvan in diverse verhalen ook voorbeelden zien. Interessant vind ik de vraag of Jezus op aarde was om een nieuwe godsdienst te stichten of dat Jezus - om het bijbels uit te drukken – het Koninkrijk Gods verkondigde. Want daar zit volgens mij licht tussen. En wat is dat 'Koninkrijk' nu precies? En wat is de kerk? En wat is geloven? En wat of wie is God? Die vragen kunnen telkens in een nieuwe context aan de orde worden gesteld. Laat verwondering de basis zijn.

De weg die Jezus ging is voor mij cruciaal: de belichaming van liefde en gerechtigheid; ultiem voorbeeld van zichzelf opofferende liefde. Ook de gedachte van de menswording van God vind ik inspirerend. Daarmee komt de hele scheping in beeld. Als die door klimaatcrisis, wapenproductie en een oneerlijke verdeling van geld en goederen onder druk komt te staan, is de Bijbelse boodschap dat je partij kiest. Daarop wees onder meer een theoloog als Edward Schillebeeckx (1914-2009) die tegelijk aangaf dat we Jezus niet moeten verabsoluteren. Jezus onthult God, maar verblijft God ook, omdat hij een mens was, aan tijd en plaats gebonden.

De Linker Wang is verbonden met GroenLinks en wordt voor een belangrijk deel gedragen en gelezen door mensen die in levensbeschouwelijk opzicht op een meer inclusieve wijze denken. Maar ook hier geldt: niet uitsluitend! Dat schept principiële ruimte: ieders levensbeschouwelijke inbreng is welkom en iedereen kan meedoen in de groene en sociale beweging voor verandering. Daarom komen met enige regelmaat ook orthodoxe gelovigen aan het woord in ons magazine.

Religie is een belangrijk en veelzijdig fenomeen. Wat verdient kritiek en wat ondersteuning? En welke inspiratiebronnen kunnen bijdragen aan duurzaamheid, vrede, gerechtigheid en compassie? Dat zijn de vragen die De Linker Wang aan de orde stelt. Dat betekent dat er ruimte is voor zowel religie als religiekritiek. Iedereen – christen, andersgelovig én niet-gelovig; vrijzinnig én orthodox – is van harte welkom om mee te denken en mee te doen.

Theo Brand